

Dějiny vědy a techniky II

3. Vzdělání a vědecké informace

Tomáš Kučera

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.1 – Učené společnosti

1662 – v Londýně ustavena **Královská společnost pro zdokonalování přírodovědy (Royal Society)**

1666 – v Paříži založena **Královská akademie věd**

1769 – v Praze založena **Společnost pro orbu a svobodná řemesla**, později **Vlastenecko-hospodářská společnost**

1769/1774 – v Čechách založena **Soukromá učená společnost**, později **Královská česká společnost nauk (KČSN, 4. 12. 1784)**

1786 – ve Sklenném na Slovensku založena mezinárodní **Vědeckotechnická společnost pro mineralogii, chemii, fyziku a jejich využití v metalurgii**; vydávala časopis „*Bergbaukunde*“ (Hornictví)

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.2 – Technické školství

1671 – v Paříži vznikla **Académie royale d'architecture**, nejen (vojenští) **architekti**, ale také (civilní) **inženýři**

1699 – v Moskvě zahájila vyučování **matematická a navigační škola**, 1715 přenesena do Petrohradu

1705 – **Christian Josef Willenberg** (1650–1731) navrhl zřídit **inženýrskou školu** v Praze; **Stavovská inženýrská škola** založena až 1717 (odešel 1725)

1708 – **Christoph Semmler** (1669–1740) založil **matematickou a mechanickou reálnou školu** v Halle a. d. Saale

1712 – v Moskvě vznikla **vojenská inženýrská škola**

1716 – v **Jáchymově** založena **báňská škola**

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.2 – Technické školství

1724–1725 – v Petrohradu založena **Imperátorská akademie věd**

1725–1767 – **Jan Ferdinand Schor** (1686–1767), druhý profesor na pražské **inženýrské katedře**

1737 – v **Banské Štiavnici** zahájila vyučování známá **báňská akademie**

1747 – v Paříži zahájila výuku **École des ponts et chaussées** (**Škola mostů a silnic**)

1767–1800 – **František Antonín Linhart Hergel** (1741–1800), třetí a poslední profesor na pražské **Stavovské inženýrské škole**

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.2 – Technické školství

1779 – **Samuel Tešedík** (1741–1820) založil v Sarvaši na Slovensku **Průmyslově-hospodářský institut**

1794 – v Paříži založena **École polytechnique** (**Polytechnická škola**), především pro **vojenské účely**

od 1795 – **František Josef Gerstner** (1756–1832), čl. **studijní dvorské komise**, reorganizace (čes.) **technického školství**; dekretem císaře **Františka II.** (1768–1835) z roku 1803 založeno **Královské stavovské technické učiliště** (tzv. **pražská polytechnika**), 1806 zahájilo výuku, **Gerstner** – první ředitel a profesor **mechaniky a hydrauliky**

1799 – v Paříži založ. první technické muzeum **Conservatoire National des Arts et Métiers** (**Národní konzervatoř umění a řemesel**), původně nejen muzeum, ale také **učiliště**

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.3 – Vědecké spisy

- 1724–1739 – **Jakob Leupold** (1674–1727) vydal něm. psané osmidílné kompendium techniky „*Theatrum machinarum generale oder Schauplatz des Grundes mechanischer Wissenschaften*“ (Přehled základů mechanických věd)
- 1737–1753 – **Bernard Forest de Bélidor** (1697–1761) vydal dílo „*Architecture hydraulique*“ (Vodní stavitelství)
- 1751–1765 – vyšla „*Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers*“ (tj. Encyklopedie neboli výkladový slovník věd, umění a řemesel)
- 1763 – Rus **Michail Vasiljevič Lomonosov** (1711–1765) vydal dílo o hutnictví „*Prvé základy metalurgie čili rudných děl*“

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.3 – Vědecké spisy

- 1773 – **Kryštof Trautgott Delius** (1728–1779) vydal rozsáhlé dílo „*Anleitung zur Bergbaukunst*“ (čes. **Úvod k důlnímu umění**), působil na **báňské akademii** v B. Štiavnici
- 1794 – český sládek **František Ondřej Poupě** (1753–1805) vydal dvousvazkové dílo „*Die Kunst des Bierbrauens physisch-chemisch-ökonomisch beschrieben*“ (**Umění vařit pivo fyzikálně-chemicko-hospodářsky popsané**)
- 1796 – pražský rodák **Alois Senefelder** (1771–1834) vynalezl **plošný tisk**, tzv. **litografii** (odpuzování **vody a mastnoty**)
- konec 18. stol. – **Charles Stanhope** sestrojil **celoželezný tiskařský lis** (nahradil dřevěné **ruční lisy**)

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.3 – Vědecké spisy

Alois Jan Nepomuk František Senefelder, vynálezce moderní **litografie** (kamenotisk, nejstarší planografická technika – tzv. tisk z plochy)

Alois Senefelder
Erfinder der Lithographie und der chemischen Druckerey.

DVT II/3 – Vzdělání a vědecké informace

3.4 – Hospodářské a průmyslové výstavy

- 1683 – v **Paříži** otevřena (snad) jedna z prvních **technických a průmyslových výstav**
- 1754 – hrabě **Rudolf Chotek** (1706–1771) uspořádal na panství **Veltrusy** (snad) nejstarší **obchodně-průmyslovou výstavu** na světě
- 1761 – v **Londýně** uspořádána **průmyslová výstava** (udávají se roky 1756, 1757 nebo 1761; **druhá průmyslová výstava** byla v **Paříži** 1763, **třetí** v Praze **1791**, **čtvrtá** v **Paříži** 1798)
- 1791 – v pražském **Klementinu** uspořádána **první průmyslová výstava** u nás při příležitosti korunovace císaře **Leopolda II.** (1790–1792)